

Anonymizovaná verze

Překlad

C-73/20 – 1

Věc C-73/20

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Datum doručení:

13. února 2020

Předkládající soud:

Bundesgerichtshof (Německo)

Datum předkládacího rozhodnutí:

23. ledna 2020

Navrhovatel v řízení o opravném prostředku „Revision“:

ZM jako insolvenční správce společnosti Oeltrans
Befrachtungsgesellschaft mbH

Odpůrce v řízení o opravném prostředku „Revision“:

E. A. Frerichs

BUNDESGERICHTSHOF (Spolkový soudní dvůr, Německo)

USNESENÍ

[*omissis*] vyhlášené dne:

23. ledna 2020

[*omissis*]

ve věci

advokáta ZM jako správce v úpadkovém řízení na majetek společnosti Oeltrans
Befrachtungsgesellschaft mbH, [*omissis*] Hamburk,

žalobce a navrhovatele v řízení o opravném prostředku „Revision“

[omissis]

proti

E. A. Frerichsovi, [omissis], Nizozemsko,

žalovanému a odpůrci v řízení o opravném prostředku „Revision“,

[omissis]

IX. občanskoprávní senát Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr) na jednání konaném dne 23. ledna 2020 [omissis]

rozhodl takto:

I. Řízení se přerušuje.

II. Soudnímu dvoru Evropské unie se na základě čl. 267 odst. 1 písm. b), odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) předkládá k rozhodnutí následující otázka:

Musí být článek 13 nařízení Rady (EU) č. 1346/2000 ze dne 29. května 2000 o úpadkovém řízení (Úř. věst. 2000, L 160, s. 1; Zvl. vyd. 19/01, s. 191) a čl. 12 odst. 1 písm. b) nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy („Řím I“; Úř. věst. 2008, L 177, s. 6) vykládán v tom smyslu, že právo použitelné na smlouvu podle posledně uvedeného nařízení je rozhodující také pro platbu, kterou učiní třetí osoba ke splnění smluvní platební povinnosti jedné ze smluvních stran?

Odůvodnění:

I.

- 1 Žalobce je od 25. března 2016 správcem v úpadkovém řízení na majetek společnosti Oeltrans Befrachtungsgesellschaft mbH (dále jen „dlužnice“) se sídlem v Německu, které dne 29. dubna 2011 zahájil Amtsgericht Hamburg (Okresní soud v Hamburku). Dlužnice byla členem skupiny Oeltrans, do níž patřila také společnost Tankfracht GmbH, též se sídlem v Německu. Společnost Tankfracht GmbH a žalovaný, který je usazen v Nizozemsku, měli uzavřenu smlouvu na říční loď, z níž společnost Tankfracht GmbH dlužila žalovanému odměnu ve výši 8 259,30 euro. Žalovaný měl podle svého tvrzení zajišťovat pro společnost Tankfracht GmbH lodní dopravu z nizozemského nákladního přístavu do přístavu vykládky v Německu. Podle tvrzení žalobce se jednalo o charterovou smlouvu na říční loď. Částku „na příkaz Tankfracht“, kterou dlužila společnost Tankfracht GmbH, zaplatila dlužnice žalovanému dne 9. listopadu 2010.

2

- 2 Podáním, které bylo soudu doručeno dne 21. prosince 2014, podal původní později zesnulý insolvenční správce žalobu na vrácení částky ve výši 8 259,30 eur plus úroky jako odpůřčí žalobu. [procesně právní aspekty] [omissis] Z důvodu průtahů na straně soudu byla žaloba doručena žalovanému do Nizozemska až v prosinci 2016.
- 3 Landgericht (zemský soud) odsoudil žalovaného na základě německého práva v souladu s návrhem. Odvolací soud - také na základě německého práva - pozměnil rozhodnutí Landgericht (zemský soud) a žalobu zamítl s odvoláním na námitku promlčení podanou žalovaným. Opravným prostředkem „Revision“, který připustil odvolací soud, se žalobce domáhá obnovení rozsudku Landgericht (zemský soud).

II.

- 4 Úspěch opravného prostředku „Revision“ závisí na výkladu článku 13 nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 ze dne 29. května 2000 o úpadkovém řízení (dále jen „nařízení o úpadkovém řízení“) a čl. 12 odst. 1 písm. b) nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (dále jen „nařízení Řím I“). Není jasné, zda podle posledně uvedeného nařízení je právo použitelné na smlouvu v rámci článku 13 nařízení o úpadkovém řízení rozhodné také pro platbu, kterou učiní třetí osoba jako plnění smluvní platební povinnosti jedné smluvní strany. Před rozhodnutím o opravném prostředku žalobce je tedy nutno přerušit řízení a na základě čl. 267 odst. 1 písm. b), odst. 3 SFEU předložit Soudnímu dvoru Evropské unie žádost o rozhodnutí o předběžné otázce.
- 5 1. Podle článku 4 odst. 1 zde použitelného nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 ze dne 29. května 2000 o úpadkovém řízení je pro úpadkové řízení a jeho účinky v zásadě rozhodným právem právo toho státu, který řízení zahájil (lex fori concursus). Podle čl. 4 odst. 2 písm. m) nařízení o úpadkovém řízení právo státu, který řízení zahájil, určuje zejména pravidla týkající se neplatnosti, odporovatelnosti nebo neúčinnosti právních úkonů poškozujících všechny věřitele. Vzhledem k tomu musí být v projednávané věci, neboť úpadkové řízení na majetek dlužnice bylo zahájeno v Německu, napadnutelnost posuzována zásadně podle německého práva.
- 6 2. Podle německého insolvenčního práva je platba, kterou žalobkyně učinila ve prospěch žalovaného, napadnutelná podle § 143 odst. 1, § 134 odst. 1 Insolvenzordnung (insolvenční řád). Úhrada závazku společnosti Tankfracht GmbH byla bezúplatným plněním dlužnice, neboť společnost Tankfracht GmbH byla v platební neschopnosti a pohledávka žalovaného směřující vůči ní tedy byla z hospodářského hlediska bezcenná; žalovaný tedy splněním své pohledávky hospodářsky neztratil nic, co by mohlo být považováno za protiplnění za platbu ([omissis]). Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr) má za to, že nárok není, jak se domnívá odvolací soud, ani promlčený. [úvahy týkající se promlčení] [omissis]

- 7 3. Žalobě by tedy mělo být vyhověno. Žalovaný se však odvolává na článek 13 nařízení o úpadkovém řízení. Podle tohoto ustanovení, které bylo bez věcné změny použito jako článek 16 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/848 ze dne 20. května 2015 (nařízení o insolvenčním řízení), se čl. 4 odst. 2 druhé věty písm. m) nařízení o úpadkovém řízení nepoužije v případě, že osoba, která získala výhodu z právního úkonu poškozujícího všechny věřitele, prokáže, že se tento úkon řídí právem jiného členského státu, než je stát, který řízení zahájil, a toto právo neumožňuje v daném případě toto jednání žádným způsobem napadnout. Žalovaný je toho názoru, že napadená platba musí být posuzována podle nizozemského práva a prokázal, že platbu nelze podle tohoto práva žádným způsobem napadnout.
- 8 a) Skutečnost, zda je splněna první podmínka článku 13 nařízení o úpadkovém řízení, podle názoru Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr) závisí na odpovědi na předběžnou otázku. Úkonem ve smyslu tohoto ustanovení, který poškodil věřitele dlužnice a žalovanému získal výhodu, je platba učiněná dlužnicí ve prospěch žalovaného. To, které právo je pro tento úkon rozhodné (lex causae, rozhodný právní řád), vyplývá z německého mezinárodního soukromého práva. To platí nezávisle na tom, zda je rozhodný právní řád stanoven podle kolizních norem státu, který insolvenční řízení zahájil (lex fori concursus) nebo podle kolizního práva státu dovolávaného soudu (lex fori) ([*omissis*]). V obou případech se v projednávané věci stanoví právo rozhodné pro platbu podle německých kolizních norem.
- 9 Kterému právu podléhají smluvní závazkové vztahy, které mají vazbu na právo různých států, prioritně stanoví nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy jako evropské právo Společenství, které má přímou účinnost také v Německu. Podle ustanovení tohoto nařízení podléhá smlouva mezi Tankfracht GmbH a žalovaným nizozemskému právu. To vyplývá, jedná-li se v souladu s tvrzením žalovaného o smlouvu o přepravě, z čl. 5 odst. 1 nařízení Řím I, neboť žalovaný má své obvyklé bydliště v Nizozemsku a tam se také nachází místo převzetí. Jedná-li se o nájemní smlouvu, což má žalobce možná na mysli označením charterová smlouva (viz rozsudek SDEU ze dne 6. října 2009, C-133/08, EuZW 2009, 822), pak použití nizozemského práva vyplývá z čl. 4 odst. 2 nařízení Řím I.
- 10 Otázkou je, zda v důsledku toho podléhá nizozemskému právu také platba dlužnice v úpadku ve smyslu článku 13 nařízení o úpadkovém řízení. Ohledně vztahu mezi smluvními stranami je v literatuře týkající se článku 13 nařízení o úpadkovém řízení a článku 16 nařízení o insolvenčním řízení sporné, zda je u práva použitelného na plnění smluvních závazků nutno vycházet ze smlouvy nebo z úkonu, kterým je naplňována; podle názoru, který se v mezidobí stal již zřejmě převažujícím, je zpravidla rozhodující statut smlouvy ([*omissis*]). Ani kolizní pravidla ustanovení Řím I nejsou v tomto smyslu jednoznačná. Podle článku 12 odst. 1 písm. b) nařízení Řím I je právo, které se použije na smlouvu, rozhodné také pro plnění závazků založených touto smlouvou. Je však také zastáván názor, že i přes ustanovení čl. 12 odst. 1 písm. b) nařízení Řím I není pro účinnost

dispozičního úkonu sloužícího k plnění rozhodný statut smlouvy, nýbrž statut relevantní pro dispozici ([*omissis*]). Pojem plnění v čl. 12 odst. 1 písm. b) nařízení Řím I se naopak vztahuje na souhrn podmínek, za nichž musí být poskytnuto plnění charakteristické pro příslušný závazek ([*omissis*]).

- 11 Není-li pohledávka věřitele splněna druhou smluvní stranou, nýbrž - jako v projednávané věci - třetí stranou, pak teprve vyvstává otázka použitelnosti statutu smlouvy. Mezi třetí osobou, která poskytla platbu, a jejím příjemcem neexistuje žádný smluvní vztah. Na druhou stranu platba slouží ke splnění smluvní pohledávky věřitele. Jeho smlouva s jeho dlužníkem je právním důvodem, proč si obdrženou částku může ponechat. Podle německého práva nemůže plnění třetí osoby, jestliže smluvní partner tomuto plnění neodporuje, odmítnout (§ 267 odst. 2 Bürgerliches Gesetzbuch (občanský zákoník)) Je-li pro třetí osobu rozhodující právě splnění závazku dlužníka pohledávky, nelze jeho plnění ani stavět na roveň s darem nezávislým na uhrazené pohledávce ([*omissis*]). Pro rozhodnost statutu smlouvy v takovémto případě by mohla hovořit také skutečnost, že pro mimosmluvní závazkové vztahy z bezdůvodného obohacení, které souvisí s již existujícím vztahem mezi stranami, který úzce souvisí s tímto s bezdůvodným obohacením, je podle čl. 10 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy („Řím II“) rozhodným právem právo, kterým se řídí uvedený existující vztah. Je zastáván názor, že toto platí také pro plnění na cizí dluh ([*omissis*]).
- 12 b) V případě, že odpověď na předloženou otázku bude kladná a pro platbu dlužnice bude rozhodné nizozemské právo, závisí rozhodnutí sporu podle článku 13 nařízení o úpadkovém řízení na tom, zda žalovaný může prokázat, že platbu nelze podle tohoto práva žádným způsobem napadnout. To žalovaný tvrdil a prokázal.

[*omissis*]